

Віктор Ідзьо

Галицькі сонети

Поезії

Львів, “Сполом”, 2010

Третя поетична збірка історика Віктора Ідзя “Галицькі сонети” написана автором ще у 1989-1990 роках для власного поетичного задоволення.

Тоді автор, дипломований історик, дослідник української історії, що працював під науковим керівництвом доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України Володимира Грабовецького не думав її видавати для широкого кола читачів, оскільки поетом себе не вважав.

Цю збірку історико-філософських віршів автор видає до свого 50-літнього ювілею.

Третя поетична збірка “Галицькі сонети” доповнить поетичні напрацювання “Зоряні сонети”, “Козацькі сонети” і постане як. Історико - філософське світобачення, відтворене через призму 30-літнього часу.

Примітка. В кінці подано обкладинки всіх чотирьох збірок віршів.

Зміст

Галицька легенда.
Галицька могила.
Я лиш один Тебе люблю.
Я русич є!
Мій Галич.
Галичанам.
Сивенький Галич
Тече Дністер.
Любіте землю Галицьку, святу.
Дністер – Галичу...
Скажи мені Дністре.
З легенд верніться русичі мої.
Сплять галицькі діти.
Зупинилось...
Все стихло, лиш шепоче нам Дністер.
Душа моя.
Я бачив сон.
Час жити.
Село моє Угринів.
Тату.
Зупинися, подивися й не забудь...
Гірська казка.
Шепоче вітер.
Душа моя.
Зупинися, подивися й не забудь...
Згадав орел.
Шумить вітер у горах.
Воскреслі надії.
На розпутті.
Весела трембіта.
Упало сонце в сонний ліс.
Вмирає мрія у ві сні.
Зелені полонини.
Шумить струмок.
Карпати, Карпати...
Манявський водопад.
Вже осінь.

Галицька легенда

“І ось Ор батько іде перед нами, а Кий веде за Русь, і Шеко веде племена свої,
а Хорив хорвів своїх.

Відійшли Хорив і Шех від решти і сіли до Карпатських гір і там інші міста створили,
інших мали соплеменників, інше мали велике багатство...”

“Велесова Книга”

**На білому коні, в хорватській сірі ночі,
в’їжджав Хорив у величі своїй.
Широкий стан, блакитно-білі очі
облюбували землі при Дністрі.**

**О роде мій хорватський віковий,
князі, і вої, і селяни вільні,
будуйте гради ви у цій землі
оріте землі ці цілинні...**

**І заскрипіли тиси вікові,
дуби й берези хорви вже рубали,
захвилювалися густі ліси –
хорвати гради будували...**

**І думали хорватській князі,
де мислили, Перемишль збудували.
На крайніх кресах рідної землі,
на Сяні, що його облюбували...**

**Теребили смереки та дуби
біля Серету понад хащами і рвами.
На зрубках Теробовль там возвели
і частокіл з високими валами...**

**Зустріли їх горяни з радістю усі,
слов’яни, карпи хорвів привітали.**

**І об'єднались в спільному житті
карпи у горах, а в низах хорвати...**

**І вирости вже гради молоді:
Перемишль, Червен, Галич і хорвати
на нивах жито засіяли усі,
від Тустані аж по Подністровські гради...**

**А час ішов у величі своїй,
й міцніли на оцій землі хорвати.
Ураз то Болеслав, то київські князі
на Подністров'я зазіхати стали...**

**І став на бій наш Галич віковий,
і вийшли всі на битву галицькі хорвати,
і Володимир нас від ворогів звільнив.
Він князь Галичини, – усі сказали...**

**І став князь Володимир в Галичині
як вільний пан владарювати,
від Карпат до Дунайської землі
став міцно й твердо він хазяйнувати...**

**Зростав і Галич й галицькі мужі,
торгівля, храми й галицькі бояри,
що у Володимирової добі
усі посади у державі обійняли...**

**Великий Осмомисле, вже тобі
Дунаєм рядить й Київ відчиняти.
І древній Галич у твоїй добі
став величавий, гордий та багатий...**

**Сіяють галицькі шоломи при зорі,
Мечі, щити, у позолоті лати.
Закрили землю галицькі полки,
дорогу на Дунай і у Карпати...**

**Лунає слава Галича в піснях,
у думах, епосі, билині,
про славного Романа, що з'єднав,
князівства Галича й Волині.**

**Про славного Данила-короля,
що воскресив з руїни Україну,
коли прийшла проклята татарва
і завела Галичину в руїну.**

**Та все скінчилось, і Галичина
забула ту лиху годину...
Вона за Лева-короля
відновила свою бувалу силу....**

**І Юрій наш король сповна
велику працю вклав, і розцвіла
вся для народного добра
свята й міцна Галичина...**

**Стара легенда наша вікова,
її для галичан ще прадіди складали...
Вона прадавня, вічна й гомінка –
із поколінь її передавали...
28.12.1989 - 2.01.1990 рр.**

Галицька могила

**Стоїть мов пам'ятник в степу
прадавня галицька могила.
Усіх вона сьогодні полонила
своєю неповторністю в степу...**

**Хто в ній? Кого вона хоронить?
Чий дух та подвиги лежать без охорони?..
Чому вона мовчить й кого боронить
На дальніх кресах Галичини...**

**Ймовірно, тут дух рідного народу,
що проживав на цій землі в степах,
його історія, і злети, й горе,
що проходили покотом в віках...**

**Про все мовчить прадавня могила,
немов той страж історії в степу.
Мовчить про істину, що криється під нею,
невпізнану ще досі тишину...
17.06.1999 р.**

Я лиш один Тебе люблю

**Я лиш один Тебе люблю.
Одну, мабуть, сама Ти знаєш,
омріяну, оспівану мою Галичину.
Тобі бажаю радості, і Ти це знаєш...**

**Я у надії солоджу
твої уста ще молодії,
чоло високеє у мрії,
та думи віщі, вікові...**

**Ти вже у щасті, вже в свободі
і біль зневаги вже пройшов...
А ось і я, живий, здоровий,
до Тебе, рідная, прийшов...
28.02.1990 р.**

Я русич є!

**Я русич є...
І велич вся – це я.
Надія й біль
народу Прикарпаття...**

**Я русич є...
В житті і боротьбі
Тримаю я в руках
і меч, і рало...**

**Я русич є
у історичних шатах
допоки сонце світить на землі
та в наших славних Галицьких Карпатах...
17.06.1999 р.**

Мій Галич

**Мій Галиче прадавній, сивий,
розкинутий понад Дністром.
В багряно-синім твоїм небі,**

Я чую жайворонка спів.

**Мій Галиче, в Галичиній могилі,
що поза лісу та горбів,
я чую відгомін надії,
я чую відгомін віків...**

**О Галич мій! Ти завше в мрії,
як велет-князь, що серед воїв всіх
стоїш біля Дністра в надії,
чекаючи на лицарів своїх...
27.12.89 р.**

Галичанам

**Хто нас любив колись? Ніхто, ніколи.
Хто нас плакав, леліяв, пламенів?
Довкруг були спустошення, навали
і сотні завойовників ділили нас навпіл...**

**Хто нам давав освіту? Самі здобували,
і школи й академії ми осягли самі,
сатрапи польські та московські, як жандарми
насаджували лад в Галичині!**

**Усе, що рідне, нам забороняли,
впродовж віків стогнали ми в ярмі,
зневажливо дивилися, лукаво
на нас усі кати в Галичині...**

**В неволі ми і жили і виростали,
в журбі і горі в віковій імлі...**

**Мінялися пани, царі та їхні васали,
а ми мужніли на своїй землі...**

**І бужем жить, бо в праці наше щастя,
бо час до волі нашої вже йти...
О Боже, дай ти волю і свободу
для зморених людей Галичини...**

Сивенький Галич

**Сивий Галич лежить віками при Дністрі,
старенька церква із десятого століття,
велику площу звать Златим Током,
старенький вал, і брама, і повіття...**

**Старі світи у вирій відійшли,
старі князі лиш думи залишили,
старі пісні співають лиш старі...
Постаріли Роман, Василько і Данило...**

**Задумався сьогодні Галич наш старий,
замислилися галичани-люди.
Задумані – напередодні вік новий!
Стурбовані – що з нами далі буде?..
10.11.89 р.**

Тече Дністер

**Тече Дністер, широкий і могучий,
наш велетень Хорватської землі.**

**З Карпатських гір, де витоків потоки,
бере початок він у Галицькій землі...**

**Широкий Дністр, краса ти мого Краю,
відомий ти в прадавні їм часі,
по течії бурхливій і кипучій
на лодях плили славні русичі...**

**І стоголосі ратні галичани
не раз на вічних берегах твоїх
відпір у січі ворогам давали,
боронячи свободу рідної землі...**

**Течи, мій Дністре, повз степи і гори...
Клекочуть твої хвилі гомінкі.
Ти всім повіч прадавнії історії,
оспівані у Галицькій землі...**

Любіте землю Галицьку святу

**Любіте землю Галицьку святу...
Хорватську землю велетів великих,
яка в віках співала пісню гомінку
і берегла закони прадідів далеких...**

**Любіте всіх: і друзів, і братів,
як це було у галичан колись,
єднайтеся від зайдів і катів,
що в Галицькій землі укорінились...
16.05.89 р.**

Дністер – Галичу...

Тече Дністер над Галичем старим,
клепочуть води, й в передранні роси
упав густий туман, неначе дим,
і постають з темряви сінокоси...

Й шепоче Дністр: «О Галичу старий,
чому стоїш у передранні босий,
мов той косар, прадавній, віковий,
що вийшов на дністровські сінокоси...».
01.06.1990 р.

Скажи мені, Дністре

Скажи мені Дністре, де виток твої,
і звідки упав ти на Галич старий.
Скажи мені, Дністре, в якому народі,
почав родовід ти своїй течії.

Чи може ще плили по тобі хоровати,
слов'яни, що стали відтак русичі.
Чи вперше сідлали тебе галичани,
бурливії хвилі безмежні твої.

Скажи мені, Дністре, в якому народі,
в якому народі народжений ти?
Скажи мені, Дністре, чи то побратими –
Карпатські гори й Бескиди тобі?

Немеркнучий Дністре, вже чуть стоголосе
франковее слово в твоїй течії...
Могучий мій Дністре, яким перебродом

воно перейде у майбітні світи?..

**Сіяючий Дністре, течеш ти, мов мрія,
по галицьких нивах в далекі краї.
Скажи ж мені, Дністре, чому лиш надії
окрилюють гори, міста та ліси...
16.06.1990 р.**

З легенд верніться, русичі мої

**З легенд верніться, русичі мої,
Постаньте, велети незнані досі,
оспівані Бояном на віки
у шоломах своїх, високочолі.**

**Прийдіть на землю прадідів своїх
і станьте миру на сторожі,
який потрібен так у наші дні,
як й у часи далекі та негожі.**

**Хай рала наші землю бороздять,
важкі серпи на ниві хай сіяють...
І українці нині, як й колись,
свій урожай на ниві пожинають.**

**У мирі будьмо всі,у дружбі і братерстві,
і разом сіймо хліб на полі золотім,
а поверху хай голубе лиш буде небо –
так заповів князь Ярослав синам своїм...**

**І заповідь оця суттєва по сьогодні,
адже всі разом ми є русичі.
У спільній праці радості й любові,**

несемо щастя ми Галичині...
16.01.1990 р.

Сплять галицькі діти

Погасло небо, зорі появились,
сплять босі діти в хаті на печі.
І сняться їм всі клопоти буденні
і борщ смачний, і теплі калачі...

Сплять діти в рубленім повіті,
у теплій хаті ще новій...
І сниться їм безкрає поле з жита
і золотава неба голубінь...
28.12.89 р.

Зупинилось...

Принишкли небо й зорі,
стрепенулась Галицька земля...
Не приспати вже її нікому,
ні чорним силам, зайдам й чужакам...

І застигла тиша, й вітер
розігнав всіх наших ворогів...
Не погнати вже катом ніколи
нас етапом у глухий Сибір...

Не здійсниться їхнє бажання,
захлинулась їхня доба...
Просвітліло, і воскресла зрання
стародавня Галицька земля...
25.12.89 р.

Все стихло, лиш шепоче нам Дністер

**Все стихло, лиш шепіт йде з Дністра,
про дивну ніч Івана на Купала.
Коли в піснях і radoщах буяла
вся стародавня Галицька земля...**

**Шепоче Дністр у клетоті своїм
про чари і дівочу вроду,
яку принесли в спокої німім,
щоби вінок спустити в воду...**

**І попливли дністровою водою
вінки дівочі, білі, сині й голубі.
Їх проводжали пішою ходою,
й просили щастя в матінки-землі...
07.06.89 р.**

Душа моя

**Душа моя невпізнана, свята,
вся велич в ній віками крилась,
волала вона враз і голосила,
і гартувалась, й з ворогами билась...**

**Важко було – душа терпіла,
і берегла її Галичина,
вона в віках любов носила
і прагла волі, щастя і добра...**

**І час настав, ураз земля прозріла,
воскресла України віщя душа,
її наснагу до волі воскресила
в своєму лоні моя Галичина...**

Я бачив сон

**Я бачив сон, мов марення, мов спомин
минулих літ, яких не замінить.**

**Я бачив сон, зовсім ще невідомий
з минувшини, з далеких тих століть...**

**Я йшов у сні упевнено, сміливо,
крізь біль, крізь рани, стогін поколінь,
які неслись з історії невпинно
і виринали з уяви, наче тінь...**

**Та я ішов все важче й не спинявся,
Здавалося, немає більше сил...**

**На власні сили тільки опирався,
збиваючи з історії завзяття пил.**

**У сні я бачив, як земля вставала
до бою з рабством, з неподоланим ще злом...**

**Як волю всенародну воскресала
галицька молодь наснагою й добром...**

**Важкий цей сон, та в ньому уся правда,
яка ішла за відліком століть...**

**Стара вона, як Галич наш, прадавня,
вона і гріє душу, і болить...**

11.01.1990 р.

Час жити

**Час жити, час сповняти мрії й сни,
стремління віщі вічного народу.**

**Час стати у бійців ряди
для боротьби за долю і свободу.**

**Час правди у історію прийшов
із революцією, новою ходою.**

**Вже Україна рветься із оков
у авангарді із Галичиною...**

01.07.1990 р.

Село моє Угринів

**Село моє уславлене – Угринів,
яке топтали орди угрів в давнині.**

**Лежить воно в полях бистрянів,
у стародавній Галицькій землі...**

**Село моє прадавнєє – Угринів,
де виріс я, учився, міряв хист.**

**Розкинулось воно біля лісів прадавніх
від Вовчинецьких гір по Чорний ліс...**

**Його люблю я в усі пори року,
в холодну зиму й восени.**

**У ньому мені весело й нівроку,
як настає весна Галичини...**

**Угринів, мабуть у важку хвилину
до тебе моя думка лине навмання.**

**Летить вона полями до хатини,
в якій живе уся моя рідня...
1960-1990 рр.**

Тату

**Ти не плач, мій рідний тату,
і мене не зупиняй.
Не журися ти за мене, тату,
не ридай, і нишком не страждай...**

**Бережи ти нам дідівську хату,
і мене ти теж не забувай.
Дай науку ти моєму брату,
маму заспокій й не покидай...**

**Подивися, тату, ти за братом,
і здоров будь ти, ну і прощай...
Будь завжди щасливим і багатим!
Жаль, що їду я в далекий край...
27.12.1990 р.**

Зупинися, подивися й не забудь...

**Зупинися, подивись і не забудь
ту стежу до рідного порога,
як велику і глибоку суть,
що веде тебе в далеку путь...**

**Зупинися, подивися й не забудь
рідний дім і мову солов'їну,
щоб згадав її в останню мить,
коли шлях проляже в домовину...**

**Зупинися, подивися й не забудь
ту дівчину, що тебе кохала,
чи знайдеш ще коли-небудь,
ту любов, що так в тобі буяла...**

**Зупинися, подивися й не забудь
всіх дідів і прадідів далеких,
що в могилах спочивають тут...
Зупинися, помолися і – у путь...
1.07.1990 р.**

Гірська казка

**Далеко у горах чар-квітка росте,
її бережливо орел стереже.
Зірким своїм оком здаля спогляда
на небо, на гори, широкі поля.**

**Чар-квітка тихенько пита у орла:
– Скажи ж мені, орле, чому я сама.
Де брат мій чар-квітень, де батько чар-май,
Де моя прекрасна чар-мати весна.**

**Орел стрепенувся і весь спохмурнів,
і хрипло, упевно чар-квітці вповів:
– Навіщо тобі, о царівно добра,
потрібне зізнання, де твоя рідня?**

**– Зізнання твоє потребую тому,
що дуже кохаю я свою рідню.
Без матері, батька і брата свого**

не можу прожити я дня одного.

**О царю ти грізний вершин і небес,
за віщо ти кару чар-квітам несеш?
Навіщо неволиш ти квіти життя,
вони ж для людей, для кохання й добра.**

**– Чар-квіти – це радість і мого життя,
це сила Карпатського краю міцна,
і той, хто зуміє чар-квіти скорить,
усі побажання втамовує вмить.**

**Тебе, як зіницю свою бережу,
лечу і радію за силу свою.
Навіщо цим людям вся сила добра,
навіщо їм воля, кохання, знання?**

**Віками вони у кайданах жили,
без світла, без долі, без волі й весни.
– Та все так не буде, о орле старий,
народяться велети в нашій землі...**

**Проходили роки в тужбі і ярмі,
зростала чар-квітка у рідній землі,
без батька, без нені вона вироста,
та є в неї щастя – Карпатська земля.**

**Вона зігрівала її й берегла,
в виснажливий час їсти й пити дала,
в коріння надію до волі влива,
до світла, до знань, до людей, до добра.**

І сталося чудо в ту пору зрання,

**в Карпатах вродилося чудо-дитя!
І зразу йому усі ймення дали,
і люди, і небо Прутом нарекли.**

**І зріс і змужнів Прут, і рідна земля
звитягу і силу йому віддала.
Заради чар-квітів, людей і добра
він кликнув до бою старого орла.**

**В двобою важкім переміг Прут орла,
і знову Карпатська земля ожила.
Від радості й щастя чар-квітка життя
усі свої чари йому віддала.**

**Сьогодні у нашім веселім краю
співають сопілки, трембіти гудуть.
Розцвів край Карпатський, перлина ясна,
це юна чар-квітка його воскресла...
10.01.1990 р.**

Шепоче вітер

**Шепоче вітер в полі при ріллі,
читає рими диво-квітам.
Іде і розсипає навкруги
свої цілунки горам й рікам...**

**Дарує усмішки він долам та лісам,
колише віти у борах великих.
Іде, леліє трави по полях,
по кручах галицьких й долинах...
27.12.89 р.**

Згадав орел

**Завмерли гори. Ніч іде,
орел гніздо враз прибере,
вкладеться враз і сон прийде,
який надії принесе...**

**Орел, розправившись, зігріє
свою орлицю у гнізді.
І так засне, і уві сні
згадає роки молоді...**

**Згадає вільні гори, сині,
як облітав він в білім дні
їх всі вершини віковії
на вольних крилах навесні...
12.02.1990 р.**

Шумить вітер у горах

**Веселий вітер шумить у горах
і гнівно пада він в пустинні звори.
Колише віти в великих борах
й несе новини у Черногори...**

**А Черногора йому шепоче:
– О буйний вітре, чому клекочеш,
чому ганяєш в гірській пустелі
ти хмари чорні по синім небі...**

**– Все я ганяю, бо зло долаю,
скрізь я гуляю, бо силу маю...**

**По просторах я пропливаю,
в усі куточки я зазираю...**

**Я є той вітер, що в своїм Краю
його історію розповідаю.
Кричу я горам, кажу долинам,
віщую рікам і водограю...**

**Вогнем кидаюсь в холодні скелі,
щоб розбудити ранки веселі,
щоби усюди і гори й люди,
ураз відчули своє майбутнє...
14.08.1990 р.**

Воскреслі надії

**Воскресли гори кам'яні,
тяжка руїна загоїлась,
все оживало по війні
з зорею, що несла прозріння.**

**Вже поховались змії у горах,
позаповзали в нори темні,
І з ними щезла вся мара,
яка приспала наші мрії...**

**Та час минав, ішла нова доба,
у наших горах щезли люті змії,
розкрилась давня правда, і вона**

**розкула наші споконвічні мрії...
14.08.1990 р.**

На розпутті

**На розпутті я стояв один,
біля мене – високі тополі,
три тополі, мов людській долі,
вибирати довелось мені...**

**Повз одну тернистий шлях лягає,
другий шлях є близький до мети,
останньому – руківка випадає,
хоч заплющ ти свої очі та іди...**

**Зразу ж вибрав першу я тополю,
по тернистім шляху буду йти...
Щоб пізнати життя мого народу
перед тим, як йти у дальній світи...
14.08.1990 р.**

Весела трембіта

**Весела трембіта – пісні рай.
Весела трембіта – рідний Край.**

**Весела трембіто – пісню клич.
Весела трембіто – щастя зич.**

**Весела трембіто – голос май.
Весела трембіто – буди Край...**

Упало сонце в сонний ліс

**Упало сонце в сонний ліс,
на схилах гір лиш промені палають,
куди не глянь, у лісі соннім скрізь
сонячні зайчики лиш сяють.**

**З вершин бринить пташиний спів,
прийшов в тумані сивий вечір.
Зайшов і ніжно так без слів
взяв сонце стомлене за плечі.**

**Злетів із ним за гори у далеку вись
понад горами, долами й лісами...
Зійшов на його місце місяць молодий,
і віщі зорі ясно засіяли...
14.08.1990 р.**

Вмирає мрія уві сні

**Вмирає день, мов віща мрія,
у небі бачу лиш надії,
червоні, сині, голубі,
у битві, в буднях та житті...**

**Вмирає ніч, і снів надія,
у небі чорнім темна мрія.
Проснувся я, і мрії всі,
навік залишились у сні...
14.08.1990 р.**

Зелені полонини

**Зелені полонини –
це вічний грім трембіт.
Зелені полонини –
це жайворонка спів...**

**Зелені полонини –
мій рідний край.
Зелені полонини –
це щастя і розмай.**

**Зелені полонини –
це гір ясна краса.
Зелені полонини –
це і моє життя...
4.08.1990 р.**

Шумить струмок

**Шумить струмок у Чорнім лісі
з-за пагорба пливе потік,
його пісні усі нечутні,
вони у лісі з ним навік.**

**Потік струмка летить невпинно,
він заворожує усіх.
Вода джерельна живить вічно
швидкі потоки наших рік...
14.08.1990 р.**

Карпати, Карпати...

**Карпати, Карпати,
зелені, високі,
стрімкії вершини,
пологі низи.**

**Карпати, Карпати,
все небо в блакиті
і хмари, й висоти,
і часті дощі.**

**Карпати, Карпати,
ви в моєму серці,
як вічні трембіти,
народні співці.**

**Карпати, Карпати,
ви завше у мрії
все кличете, маните,
наче у сні.
14.08.1990 р.**

Манявський водоспад

**Я іду і серце завмирає,
музика тут ллється із Карпат,
у водограї сонце потопає –
це співа Манявський водоспад.**

**Світ навколо музики цієї
наче перла віщії зібрав,
виграють на сонячнім промінні –
водоспад у величі постав.**

**Заспівай Карпатам, водоспаде,
музика твоя чарівна і п'янка,
вона вічна, чиста й величава,
як твоя безмежна течія.**

Вже осінь

**Вже осінь, вересень настав,
мов парубок у жовтих шатах.
На землю нашу він пригнав
із урожаєм віз дарів багатих...**

18.08.1990 р.

Віктор Ідзьо

*Зоряні
сонети*

Віктор Ідзьо

**Козацькі
сонети**

Віктор Ідзьо

Філософські сонети

Поезії

Львів
“СПОЛОМ”
2010